

RAPORT ANUAL 2005

LIBERTATEA DE EXPRIMARE ȘI INFORMARE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Acest raport inserează o relatare succintă a unor evenimente semnificative, care au caracterizat situația presei din R. Moldova în anul 2005 și care sunt sugestive, în opinia Centrului Independent de Jurnalism¹ (CIJ), pentru aprecierea calității libertății de exprimare și informare în RM.

LEGISLAȚIE

- Anul 2005 a fost marcat de evenimente electorale: în prima jumătate a anului atenția publică a fost concentrată asupra alegerilor parlamentare și celor ale președintelui R. Moldova, iar în a doua jumătate – de încercarea triplă de a alege un primar al capitalei. Mass-media au jucat un rol important în acest proces, iar legislația privind reflectarea campaniei electorale a fost în permanentă dezbateră și perfecționare. La 6 ianuarie 2005 Comisia Electorală Centrală (CEC) a adoptat Concepția reflectării campaniei electorale pentru alegerile parlamentare de către instituțiile audiovizualului din Republica Moldova, iar la 8 ianuarie 2005 – Regulamentul privind reflectarea în mijloacele de informare în masă din Republica Moldova a campaniei electorale pentru alegerea Parlamentului. Pentru alegerile locale s-a adoptat doar o Concepție (Hotărârea cu privire la aprobarea Concepției reflectării campaniei electorale pentru alegerile noi în funcția de primar în unele circumscripții electorale de către instituțiile audiovizualului din Republica Moldova nr.1145 din 24.05.05). Aceste acte au suferit mai multe modificări pe parcursul campaniilor electorale, fiind un subiect permanent de dezbateră și controversă. În mod deosebit, au suscitat disensiuni următoarele probleme: durata dezbaterilor la instituțiile audiovizualului, prezența reportajelor electorale în cadrul știrilor, precum și implicarea - obligatorie sau facultativă? - a instituțiilor audiovizuale private în campania electorală. În mare măsură, CEC a ținut cont de sugestiile venite din partea societății civile și a partidelor politice, incluzându-le în legislație, campaniile electorale din acest an fiind reglementate de acte perfecționate în raport cu alegerile precedente.
- La 22 iulie a fost modificat Codul Electoral, inclusiv în privința desfășurării campaniei electorale în mass-media, fiind introdusă o nouă modalitate de reglementare a conduitei participanților la campania electorală - *Codul de conduită* - o „convenție încheiată între concurenții electorali și reprezentanții mass-media privind modul de desfășurare și de reflectare a campaniei electorale care exclude lezarea demnității și imaginii concurenților electorali" (v. Art. 1, art. 22 lit. q). La 28 octombrie CEC a aprobat Codul de conduită privind modul de desfășurare și reflectare a campaniei electorale, stabilind că aderarea la principiile acestui act reprezintă o recomandare, și nu o obligație.
- Anul 2005 a fost marcat și de dezbateră problematicii cu privire la deetimizarea presei finanțate de stat, lucru care s-a produs parțial prin lichidarea Întreprinderii de stat ziarul "Независимая Молдова" (HG nr.515 din 01.06.05), precum și a Întreprinderii de stat ziarul "Moldova Suverană" (HG nr.587 din 20.06.05). Cea mai controversată a fost însă lichidarea Agenției municipale de știri „Info-prim”, care s-a produs pe neașteptate, fără ca acest lucru să fi fost planificat, argumentat sau discutat cu societatea.
- Pe parcursul lui 2005 în vizorul societății civile și al organizațiilor internaționale s-au aflat actele de distribuire a frecvențelor și canalelor TV de către CCA. În mod deosebit a fost criticată

---

¹ Sinteza este produsul CIJ (elaborator: Olivia Pîrțac) Ea reflectă opiniile CIJ cu privire la evenimentele invocate.

decizia nr. 65 din 13.09.2005 prin care licența Companiei „Analitic Media Grup” pentru difuzare pe Rețeaua publică III TV a fost declarată nevalabilă.

- Legislația cu privire la defăimare, deși nu a suferit modificări, a fost intens dezbătută pe parcursul anului sub aspectul posibilităților de perfecționare, în contextul unui mare număr de cereri de chemare în judecată și al unor sume exagerate atribuite reclamanților de către instanțele de judecată în calitate de compensații pentru prejudiciile morale. În același context au fost discutate și hotărârile Curții Europene a Drepturilor Omului pe cauzele *Busuioc versus Moldova* (din 21.12.2004) și *Savițchi versus Moldova* (din 11.10.2004), în care instanța de la Strasbourg a stabilit că prin decizia instanțelor naționale, care a sancționat jurnaliștii pentru publicarea unor articole, acestora li s-a violat dreptul la libertatea de exprimare. Statul a fost obligat și la plata unor despăgubiri semnificative către respectivii jurnaliști, sume ce urmează a fi achitate din Bugetul de stat.

EVENIMENTE

În cele ce urmează vom relata sub aspect tematic, într-o relativă consecutivitate cronologică, mai multe evenimente care au pus problema calității libertății de exprimare în R. Moldova pe parcursul anului 2005.

Evoluții în sectorul audiovizualului din RM

- În mai 2005 „Euronova Media Grup” (TV „Euronova”, „Albasat” TV, „Radio Vocea Basarabiei”) au inițiat ample manifestări de protest contra modului de gestionare a licențelor în R. Moldova. Astfel, „Euronova” a pichetat timp de două luni sediile Parlamentului și CCA. În paralel, „Euronova” și-a argumentat poziția în numeroase declarații privind abuzurile CCA. Atât Asociația Presei Electronice Libere (APEL), cât și CIJ au lansat declarații prin care s-au arătat îngrijorate de situația Holdingului „Euronova Media Grup” și au criticat acțiunile CCA. În declarația lansată în luna iulie, CIJ apreciază că acțiunile de hărțuire a Holdingului „Euronova Media Grup” (HEMG) poartă un caracter politic și urmăresc stoparea procesului de dezvoltare a unei rețele naționale independente. CIJ consideră că prin hărțuirea HEMG „este afectat pluralismul de opinii și se încalcă dreptul publicului la o informare diversă și multiaspectuală în numele unor interese politice ușor sesizabile”.
- Între lunile ianuarie și iunie inclusiv, APEL a monitorizat postul public "Teleradio-Moldova" (au fost monitorizate știrile și emisiunile „Radio Moldova” și TV „Moldova 1” având ca tematică eradicarea sărăciei, combaterea corupției, copilul în dificultate). În concluziile generale, inserate în raportul din luna iunie, se menționează că „În proporție de 80-90 la sută știrile monitorizate reflectă evenimente neconflictuale, adică irelevante pentru schimbările și evoluțiile din societate care, în mod firesc, provoacă contrapuneri și controverse. Oscilații mai mari se remarcă la capitolul parțialitate, de care e responsabilă deontologia profesională și editorii de știri. Cu o cotă de 1-2 la sută în lunile martie, aprilie, mai, numărul știrilor părtinitoare a crescut în perioadele electorale (17% în februarie și 8,52% – în iunie). Principiul obligatoriu de prezentare a evenimentului prin prisma a cel puțin două surse independente se respectă într-o proporție medie de peste 11% lunar. Acest indicator a ajuns până la aproape 13% în luna iunie – cel mai înalt în ultimele cinci luni, dar nu l-a depășit pe cel atestat în ianuarie. Oricum, se întrevede un ușor progres și, dacă acesta ar fi menținut și dezvoltat constant în paralel cu îmbunătățirea celorlalți parametri, ar conduce la caracteristicile unei politici editoriale proprii serviciului public de televiziune”.

- La 22 iunie 2005, ora 22.00, și-a sistat emisia *Radio Sîngera*, post ce difuzează în câteva suburbii ale municipiului Chișinău, pe motiv că nu se poate încadra în termenul de o lună acordat de CCA pentru modificarea locului de amplasare a antenei de emisie. CIJ a făcut o declarație în legătură cu acest eveniment, remarcând că „sistarea activității *Radio Sîngera* este un act de cenzură prealabilă - restrângere extremă a libertății de exprimare, pentru că împiedică transmiterea informațiilor și ideilor către populație. Suspendarea activității acestui post de radio este cu atât mai gravă cu cât se produce într-o perioadă în care se desfășoară agitația electorală, astfel încât ascultătorilor li se încalcă dreptul la o informare plină privind cei pe care urmează să-i aleagă. Remarcăm că *Radio Sîngera* emite într-o localitate unde la 10 iulie 2005 urmează să aibă loc alegeri (alegerile generale ale primarului mun. Chișinău)”. De asemenea, CIJ a criticat acțiunile CCA în acest caz, dar a amintit și alte două cazuri: postului „Media Sfera” SRL i s-a retras licența înainte de a fi expirat termenul de un an acordat pentru începerea emisie, deși această organizație s-a arătat de bună-credință și a anunțat CCA la timp despre tergiversarea în arendarea sediului, temporizare ce nu depindea de postul respectiv. (Pentru că au fost de bună-credință, CCA le-a retras licența înainte de momentul în care avea dreptul să o facă în mod legal.) În al doilea caz, CIJ menționează că „în Holdingul „Euronova Media Grup” intră posturi ce se bucură de o popularitate mare. Deși lucrează pentru interesul public, acestea nicidecum nu pot obține de la CCA noi frecvențe pentru extinderea rezei de acoperire”.
- La 18 octombrie, postul „Media Satelit” SRL i-a fost eliberată, prin decizia CCA, licența de emisie pentru a treia rețea publică de televiziune cu acoperire de 90 la sută din teritoriul R. Moldova. Precizăm că „Media Satelit” a obținut de la CCA dreptul de a retransmite prin această rețea postul public moscovit „Pervai kanal”. Prin aceeași decizie a fost declarată nevalabilă licența de emisie a Companiei „Analytic Media Grup”, care retransmitea până la acel moment „Pervai kanal”. Decizia CCA nr. 75 din 18 octombrie 2005 a fost publicată a doua zi într-o ediție specială a „Monitorului Oficial” (fără număr), fapt ce a fost apreciat drept suspect. Respectiva decizie a CCA a generat un adevărat scandal în societate. Înainte de toate, au reacționat organizațiile media, exprimându-și atitudinea într-o declarație, dar și nouă organizații internaționale și misiuni diplomatice acreditate la Chișinău. Astfel, CIJ, Asociația Presei Independente, Uniunea Jurnaliștilor, Comitetul pentru Libertatea Presei din Moldova și APEL remarcau că “Decizia respectivă a fost adoptată în condiții de insuficientă transparență, într-o grabă neclară și nejustificată, fapt ce sugerează că interese de alt ordin decât cele prevăzute de legislația în vigoare au determinat aceste acțiuni ale CCA. Atât la momentul adoptării deciziei nr. 75 din 18 octombrie 2005, cât și până la acest moment, existau dubii serioase asupra autenticității unor documente, care au stat la baza deciziei date. CCA a declarat nevalabilă licența de emisie, care a fost eliberată cu mai puțin de un an în urmă Întreprinderii „Analytic Media Grup” SA, fără să obțină o confirmare oficială a rezilierii contractului cu această organizație de la ЗАО „Первый канал. Всемирная сеть”. CCA nu deține nici alte confirmări că documentele cu semnătura persoanei responsabile și ștampila ЗАО „Первый канал. Всемирная сеть” sunt autentice, în condițiile în care există o scrisoare de la această organizație din care rezultă că documentele respective ar fi fost falsificate. Este evident că CCA nu are o justificare pentru acțiunile grăbite din cazul dat și era oportun să aștepte clarificarea faptelor”. De asemenea, într-o declarație comună, semnata de 13 misiuni diplomatice și organizații internaționale acreditate la Chișinău, se menționează: “Șefii de misiune ai țărilor și organizațiilor semnatare ale comunicatului își exprimă îngrijorarea în legătură cu felul în care sunt acordate licențele de emisie și sunt alocate frecvențele în Republica Moldova. Mai există serioase semne de întrebare în legătură cu transparența unor astfel de decizii și independența Consiliului Coordonator al Audiovizualului. Reglementarea mass-media și distribuirea licențelor și frecvențelor trebuie făcute într-o manieră transparentă și corectă, astfel încât să se evite orice suspiciuni de implicare politică sau interes comercial”. La rândul său, postul public rusesc “Pervai kanal” a declarat public că documentele pe care s-au bazat autoritățile moldovene atunci când au anunțat concursul pentru Rețeaua a III-a națională și când au ales câștigătorul au fost fabricate. „Pervai

kanal” a menționat că ar putea să solicite organelor de drept din Moldova inițierea unor investigații în legătură cu falsificarea de documente și pedepsirea vinovaților. Totodată, „Analitic Media Grup” a acționat în judecată CCA, pe motivă că acesta nu avea dreptul să anunțe concursul respectiv, dar a pierdut în prima instanță la Curtea de Apel.

- Și Compania „NIT” s-a aflat în vizorul opiniei publice. De notat că „NIT” a cunoscut o extindere importantă a rezei de emisie în ultimii ani, dar acest lucru pare să nu se datoreze unor merite deosebite ale respectivei companii (și monitorizările societății civile confirmă că postul demonstrează o parțialitate nedisimulată în favoarea actualei guvernări), ci avantajării nejustificate din partea conducerii statului și a CCA. Problema lipsei de imparțialitate a CCA și a favorizării „NIT”-ului a fost dezbătută public într-una din ultimele ședințe ale CCA de către reprezentanții ai Holdingului „Euronova Media Grup”: ei au susținut că în actuala componență a CCA se constată un “caz de incompatibilitate ce descalifică orice decizie a CCA privind eliberarea licențelor de emisie”. Totodată, s-a menționat că Sergiu Drobot, unul dintre membrii CCA, “sfidează în continuare legislația în vigoare a audiovizualului”. În calitatea sa de membru al CCA și, în același timp, de patron al unui holding media care gestionează activitatea postului de radio “Serebreanâi Dojdi” și a postului TV “NIT”, Sergiu Drobot “face lobby fățiș în favoarea acestor instituții audiovizuale”. Deși reprezintă o opinie, și nu un fapt stabilit, totuși avantajarea „NIT” și defavorizarea componentelor „Euronova” se poate observa în modul de atribuire a licențelor. De exemplu, în ședința din 6 decembrie, CCA nu a eliberat nici una din cele două frecvențe solicitate de postul TV „Euronova” în scopul extinderii, iar din cele patru frecvențe radio solicitate de „Emico” SRL pentru extinderea postului de radio „Vocea Basarabiei” a fost eliberată licența de emisie doar pentru frecvența 67,79 din Soroca. În același timp, „NIT” a intrat în posesia tuturor celor șapte frecvențe, solicitate pentru extinderea postului său de televiziune. Deși problema incompatibilității lui Sergiu Drobot cu calitatea de membru al CCA nu este una nouă, autoritățile au ignorat această situație și l-au lăsat să-și exercite întregul mandat. Dacă s-ar fi respectat legislația, el ar fi trebuit să fie înlocuit de către autoritatea care l-a numit cu o persoană compatibilă cu statutul de membru al CCA. Într-un articol publicat în „JURNAL de Chisinau” și semnat de Mariana Rață, autoarea a abordat și alte aspecte ale activității desfășurate de „NIT”, aducându-ne la cunoștință o informație conform căreia evacuarea Biroului Național de Statistică din sediul său (în aceeași clădire cu „NIT”-ul) ar fi fost făcută în favoarea respectivului post de televiziune.
- La ședința CCA din 6 decembrie, un canal intens solicitat a fost canalul 43 cu raza de acoperire de circa 50 de kilometri, care a aparținut fostului post de televiziune „Catalan”, iar în ultimul timp fusese utilizat de „Media-Portal” SRL și de Societatea „Mir”. Pentru el au concurat Compania „Analitic Media Grup” și alte trei companii media: „Baza TeleBaștina” SRL din Chișinău, „TV Euronova” SRL din Nisporeni și Agenția de publicitate și comerț „Promo și Punctum” din Chișinău pentru studioul „DTV”. Câștigătoare a fost desemnată Compania „Analitic Media Grup” (AMG), care fusese deposedată cu ceva timp înainte (la 18 octombrie 2005) într-un mod suspect de licența pentru retransmiterea „Pervâi kanal” pe Rețeaua a III-a publică. În opinia noastră, Compania „Analitic Media Grup” s-a ales cu acest canal pentru că CCA a vrut să atenueze conflictul iscat, și nu pentru că solicitantul ar fi fost neapărat cea mai potrivită candidatură pentru respectiva licență.
- La câteva luni după ce și-a început activitatea noua componență a parlamentului, a fost făcută publică informația potrivit căreia Legislativul lucrează asupra unui Cod al Audiovizualului. Acest proiect nu a fost totuși finalizat până la sfârșitul anului, adoptarea lui fiind o prioritate a Parlamentului pentru 2006.

Situația presei scrise și a jurnalismului de investigație

- Chiar de la începutul anului, a avut o largă rezonanță investigația „Ziarului de Gardă”, în urma căreia opinia publică a aflat că Guvernul a dispus abonarea din contul statului a mii de exemplare ale ziarului “Comunistul”, ceea ce înseamnă zeci de mii de lei cheltuiți în acest scop din finanțele publice, adică pe socoteala contribuabililor la Bugetul de stat. Semnatarul articolului susține că o directivă, în acest sens, a fost emisă și distribuită prin toate ministerele. Totodată, fiecare minister a emis directive în care dispune că: “Întru executarea indicațiilor Guvernului Republicii Moldova, șefii direcțiilor generale, direcțiilor și secțiilor principale ale ministerelor vor întreprinde măsuri privind abonarea instituțiilor, organizațiilor și societăților pe acțiuni cu capital preponderent de stat la ziare, conform anexei, și în termen de zece zile vor raporta despre îndeplinirea indicațiilor în cauză”. Publicația menționată precizează că în anexa alăturată directivei sunt indicate câteva publicații care trebuie abonate în mod obligatoriu din surse bugetare de stat: “Nistru”, “Moldova Suverană”, “Nezavisimaia Moldova”, “Trud”, “Vreamea”, “Comunistul”. “Ziarul de Gardă” mai scrie că, potrivit directivei nr.1 emise de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, la 4 ianuarie 2005, cele peste 50 de instituții și întreprinderi din subordinea acestui minister trebuie să perfecteze peste 300 de abonamente din Bugetul de stat pentru ziarul “Kommunist”, circa 300 pentru ziarul „Trud” din Federația Rusă și tot atâtea pentru ziarul privat de limbă rusă “Vreamea”. (după Reporter.md, 21 ianuarie 2005)
- În anul 2005 jurnaliștii au semnalat mai multe cazuri de hărțuire. Spre exemplu, ziaristi de la săptămânalul independent "Unghiul" din Ungheni au atenționat opinia publică că autoritățile locale recurg la presiuni asupra publicației nominalizate. Totodată, reporterii de la "Unghiul" s-au plâns și de faptul că li se interzice accesul la evenimentele publice, încălcându-se astfel Legea accesului la informație. Astfel, reporterului de la "Unghiul", Ion Calmăș, nu i-a fost permis accesul la o ședință unde se discuta despre problema agentului termic. Lucia Bacalu, redactorul-șef al publicației respective, a fost amenințată de președintele raionului Ungheni (membru al PCRM) că o va acționa în judecată dacă va scrie despre atacurile verbale ale acestuia împotriva ziarului. (după „Monitor Media”, 1 februarie)
- Tot “Monitor Media”, care s-a lansat în calitate de agenție de monitorizare a evenimentelor din domeniul mass-media, a atras atenția opiniei publice asupra faptului că Ministerul Justiției (MJ) de la Chișinău refuză să înregistreze publicația "Socius", organul de presă al Partidului Social-Democrat din Republica Moldova (PSDM). PSDM a depus o cerere la Ministerul Justiției pentru a înregistra publicația "Socius" în octombrie 2004, însă instituția de resort nu a dat curs cererii, se arată într-un comunicat al PSDM, în care se mai menționează că acest fapt afectează grav posibilitatea partidului respectiv de a transmite mesajul său la alegător și de a-și realiza dreptul electoral. PSDM consideră că Ministerul Justiției a încălcat grav prevederile articolelor 32 "Libertatea opiniei și a exprimării" și 34 "Dreptul la informație" din Constituția Republicii Moldova, precum și articolul 47 (1) din Codul Electoral. „Acesta este unul dintre multiplele cazuri când partidul de guvernământ face uz de influență și folosește pârghiile administrative pentru a îngradi accesul PSDM la alegător și pentru a nu da posibilitate concurenților electorali din opoziție să aducă la cunoștința alegătorilor platformele lor electorale”, susțin reprezentanții PSDM. Până la urmă, publicația "Socius" a fost înregistrată la câteva zile după ce PSDM a făcut public comunicatul de presă la care ne referim, și anume la 24 februarie 2005.
- Ziarul de limbă rusă "Moldavskie vedomosti" a apreciat ca o intimidare vizita inopinată a câtorva reprezentanți ai structurilor de drept în sediul redacției, care au pretextat că sunt în căutarea unor... cetățeni din Federația Rusă. Vizitatorii au explicat că au venit la redacția "MV" în urma

unui apel telefonic, potrivit căruia în redacție s-ar fi aflat cetățeni din Rusia fără drept de ședere în R. Moldova. Se pare că acest eveniment nu a avut urmări grave pentru publicație.

- Despre unele abuzuri comise în campania de abonare a relatat redacția săptămânalului independent "Ecoul nostru" (Sângerei). Maria Țurcanu, directorul publicației, a atenționat opinia publică asupra faptului că autoritățile de la Sângerei au avantajat masiv oficiosul "Plai Sângerean" în detrimentul ziarului "Ecoul nostru". De asemenea, ea a remarcat că în recenta campanie de abonare a fost lansat zvonul potrivit căruia publicația "Ecoul nostru" nu ar mai exista și că în locul acesteia a apărut cea a Consiliului raional – "Plai Sângerean". Din cele relatate de către M. Țurcanu rezultă că cel mai grav este incidentul care s-a produs în una dintre instituțiile curative din Sângerei. Astfel, medicul-șef al instituției menționate și-a permis să rupă abonamentele pe care lucrătorii medicali din subordinea sa le-au perfectat la ziarul "Ecoul nostru". Directorul publicației a mai comunicat că un șir de instituții de stat și factori raionali de decizie au fost impuși să aboneze și să promoveze ziarul "Plai Sângerean". (după „Monitor Media”, 28 februarie)
- Publicația de expresie rusă „Kommersant plus” a fost percheziționată de către angajați ai organelor de drept. Anterior, redacția ziarului a primit o scrisoare din partea Departamentului serviciilor operative al MAI în care erau solicitate numele tuturor furnizorilor de publicitate din anul 2002 până la ora respectivă. Redacția susține că publicația a fost supusă mai multor controale. (după „Monitor Media”, 2 iunie)
- Un ultim incident al anului a fost reținerea la 16 decembrie a Anetei Grosu, redactor-șef al săptămânalului „Ziarul de Gardă”, de către Serviciul de pază, timp de o jumătate de oră, la Curtea de Apel Chișinău. Iată cum relatează „Ziarul de Gardă” incidentul: „Ziarista lua niște poze pe holurile Curții de Apel. Pe neașteptate, două persoane, una în robă judecătorească și alta în civil, aflate într-un dialog pe hol, observând ca sunt surprinse de camera de luat vederi, s-au năpustit asupra ziaristei, insistând să-i sustragă camera digitală. Deși ziarista s-a legitimat, cerându-le și lor să o facă, aceștia nu au renunțat la abuzuri. Ei au chemat Serviciul de pază, după care judecătorul a dispărut, iar celălalt, împreună cu paza au escortat-o cu forța în cabina Serviciului de pază. Civilul i-a ordonat pazei să cheme la fața locului superiorii săi și un echipaj de poliție, pentru escortarea ziaristei la Comisariatul Botanica. La foarte scurt timp, la fața locului s-a prezentat plutonierul-major Constantin Soltan de la Serviciul de pază. Civilul brutaliza și amenința cu răfuiala fizică și cu încarcerarea în cazul în care ziarista va refuza să predea camera foto. Deși insistă să fie eliberată, argumentând că ceea ce se întâmplă este un abuz, deoarece ea se află în exercițiul funcțiunii, civilul a forțat-o să distrugă în prezența lui pozele din aparat. (...) Ulterior, ziarista a stabilit, de la persoane care l-au identificat pe civil, că acesta nu este angajat al Curții de Apel și că este avocat, soțul unei judecătore de la Curtea Economică de Apel. (...) Ziarista Aneta Grosu a fost eliberată doar după intervenția avocatului și a reprezentanților mass-media. Eliberarea s-a produs la indicația președintelui Curții de Apel, Anatol Doga, care fusese telefonat de ziaristi. La solicitarea Anetei Grosu, Doga a refuzat să divulge numele celor care se făcuseră vinovați de reținerea și intimidarea ei. (...) Echipa „Ziarului de Gardă” își exprimă îngrijorarea în legătură cu acest caz de reprimare flagrantă a libertăților profesionale ale unui jurnalist, aflat în exercițiul funcțiunii într-un spațiu public și, mai mult, într-o instituție de drept. Totodată, reieșind din faptul că persoana care a amenințat-o cu răfuiala fizică și a dispus arestarea jurnalistei este un avocat care are statut special în mediul judiciar, ne exprimăm îngrijorarea în legătură cu securitatea jurnalistei. Menționăm că acest incident s-a produs la scurt timp de la alt caz legat de intimidarea jurnaliștilor de la „Ziarul de Gardă”, pentru investigații făcute la adresa unui șir de firme cu afaceri ilegale. Jurnaliștii au fost sunați la redacție, la domiciliu și la telefoanele mobile, fiind somați să înceteze investigațiile. Remarcăm aici statutul deosebit de periculos și incert al jurnaliștilor de investigații din R. Moldova, care, în efortul lor de a dezvălui faptele de corupție, nu beneficiază de protecția

organelor de drept, iar ultimul caz ne demonstrează că și acestea sfidează legea. Întrebarea rămâne: din ce cauză cei doi, reprezentanți ai justiției, fiind filmați într-o instituție publică, la sfârșitul unei zile de muncă, s-au alarmat atât de mult, de parcă ar fi fost surprinși în flagrant?”

- În R. Moldova situația jurnalismului de investigație continuă să fie precară. Jurnaliștii care efectuează investigații nu se bucură de garanții, de facilități legale sau de vreo susținere din partea organelor de drept. Alarmant este și faptul că organele de drept nu reacționează la dezvăluirile publicate în presă. Totodată, jurnaliștii sunt ținta diferitelor tipuri de intimidări: procese civile, amenințări etc. Printre jurnaliștii care au făcut publice amenințările la care au fost supuși în legătură cu investigațiile efectuate se numără și cei de la „Ziarul de Gardă”.
- Precaritatea condiției ziarelor din R. Moldova este determinată și de alți factori: bunăoară, tarifele pentru distribuția ziarelor. La această temă Asociația Presei Independente (API) și CIJ au organizat o masa rotundă la 16 decembrie. Participanții la masa rotundă și-au exprimat îngrijorarea în legătură cu iminenta degradare a situației economice (și așa deplorabilă) a presei scrise după așa-zisa „ajustare” a tarifelor pentru distribuția ziarelor, aplicată de Întreprinderea de stat „Poșta Moldovei” la mijlocul lunii noiembrie, în plină campanie de abonare. Directorii și redactorii-șefi ai ziarelor au criticat politica tarifară practică de către ÎS „Poșta Moldovei”, care descurajează presa scrisă, și s-au arătat nemulțumiți de faptul că relația dintre redacțiile ziarelor și centrele de poștă nu este un parteneriat de afaceri reciproc avantajos, bazat pe negocieri directe, așa cum ar fi normal să fie. Pe de o parte, tarifele pentru distribuția ziarelor sunt exorbitante și în continuă creștere, acestea influențând direct costul abonamentelor la ziare. Pe de altă parte, prețul abonamentelor nu poate fi majorat, dat fiind că puterea de cumpărare a populației e scăzută. În consecință, presa scrisă este obligată să-i achite distribuitorului de ziare până la 30% din costul unui abonament la ziar. În situația în care cheltuielile pe care le implică editarea sunt foarte mari, redacțiile ziarelor nu înregistrează profit sau profitul este prea mic pentru a permite dezvoltarea ziarului. În cadrul dezbaterilor au fost lansate mai multe propuneri privind acțiunile care urmează să fie întreprinse pentru a impulsiona dezvoltarea presei. Printre acestea au fost menționate: „înghețarea” tarifelor pentru distribuția ziarelor, urmând ca eventuala diferență de costuri să-i fie achitată ÎS „Poșta Moldovei” din Bugetul de stat sau bugetele locale, ca o subvenționare indirectă a presei; monitorizarea și controlul public asupra formării tarifelor; elaborarea unei Strategii naționale de dezvoltare a presei; direcționarea nediscriminatorie a „publicității de stat” în toate ziarele ș.a.
- Frațiunea parlamentară „Alianța Moldova Noastră” (AMN) a elaborat o inițiativă legislativă pentru modificarea și completarea art. 16 Cod Civil care prevede „apărarea onoarei și demnității” în vederea îmbunătățirii legislației și sporirii garanțiilor legale ale activității jurnaliștilor și ale instituțiilor mass-media. Inițiativa deputaților AMN prevede eliminarea sarcinii de probațiune impuse pârâtului în cazul acțiunilor de apărare a onoarei, demnității profesionale și a reputației profesionale, introducerea termenului de prescripție de un an pentru acțiunile intentate de persoanele publice instituțiilor mass-media pentru repararea prejudiciului moral. S-a mai propus stabilirea plafonului la repararea prejudiciului moral de către mass-media și jurnaliști: în caz de bună-credință – la maxim 200 unități convenționale (u.c.) pentru instituții și 100 unități convenționale pentru autori, iar în caz de rea-credință – la maxim 500 unități convenționale pentru instituții și 200 unități convenționale pentru autori. De asemenea, AMN a propus ca publicarea scuzelor sau a dezmințirilor să fie luată ca temei pentru reducerea numărului de u.c. pretinse pentru repararea prejudiciului moral sau pentru refuzul de a achita respectivele daune. Însă pe parcursul anului 2005 art. 16 Cod Civil nu a suferit nici o modificare, deși necesitatea perfecționării acestuia a fost confirmată și de Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei (APCE) în Rezoluția 1465 (2005) privind funcționarea instituțiilor democratice în R. Moldova.

- În această rezoluție, în p. 14, APCE le cere autorităților din Moldova: „14.1. să creeze toate garanțiile necesare și să adopte pași practici pentru respectarea libertății de exprimare, așa cum aceasta este definită în art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și în conformitate cu precedentele Curții Europene a Drepturilor Omului, și în particular: 14.1.1. să-și revadă legislația privind serviciul public de tele- și radiodifuziune (atât național, cât și local) și sectorul audiovizual în întregime; 14.1.2. să continue transformarea „Teleradio-Moldova” într-un adevărat serviciu public de radiodifuziune, așa cum este indicat în Recomandarea Adunării 1641 (2004) „Despre serviciul public de radiodifuziune”; 14.1.3. să revadă legislația privind defăimarea în sensul asigurării proporționalității sancțiunilor impuse”.

Electorală 2005

- Chiar la începutul anului, a provocat surprindere decizia Președinției, Guvernului, precum și a reprezentanților grupului majoritar din Parlament de a renunța, începând cu 1 ianuarie 2005 și până la încheierea campaniei electorale, la reflectarea activității lor de către Compania „Teleradio-Moldova”. Într-un mesaj adresat, la 28 decembrie, Consiliului de observatori al instituției publice naționale a audiovizualului, Compania „Teleradio-Moldova”, președintele Vladimir Voronin a menționat că „Teleradio-Moldova”, precum și „alte posturi publice de televiziune și de radio” dau în continuare aceeași producție „destul de primitivă și șablonardă”, pe care o furnizaseră auditoriului pe parcursul tuturor anilor de până la demararea, în 2002, a procesului de reformare a mass-media din Republica Moldova. „Aceasta a provocat și dezamăgire, și îngrijorare, atât din partea societății civile, cât și din partea politicienilor, observatorilor internaționali, ba chiar și din partea puterii însăși, care era nevoită nu numai să-și evalueze activitatea, privindu-se într-un fel de oglindă strâmbă, dar și să suporte lovituri nedrepte pentru că, chipurile, ar abuza de atenția auditoriului și ar exercita presiuni administrative asupra mass-media”, se arată în mesajul lui V. Voronin. Pentru a exclude „interpretarea eronată sau tendențioasă a apariției oricărei informații despre activitatea curentă a puterii”, difuzată din inițiativa conducerii Companiei „Teleradio-Moldova”, președintele RM a solicitat Consiliului de Observatori să adopte o hotărâre cu privire la limitarea prezentării unor informații de acest gen cel mult la un minut, în cadrul cronometrajului general al ediției informative, și la cel mult zece minute, pe parcursul unei săptămâni. V. Voronin a menționat că organele de stat și reprezentanții puterii vor rămâne deschise pentru mass-media. „Toate informațiile, comunicatele de presă și materialele audiovizuale despre activitatea curentă a organelor puterii și despre hotărârile adoptate de către ele vor fi trimise de către serviciile de presă ale președintelui și prim-ministrului Agenției de stat „Moldpres”, care este datoare să asigure accesul la aceste informații, la cerere, tuturor structurilor media interesate”, se arată în mesajul președintelui Voronin. El a indicat să se țină cont de recomandările reprezentantului OSCE pentru problemele libertății presei, Miklos Haraszti. Printre multiplele aprecieri pe care le-a generat acest eveniment, ar fi de notat și părerea că este inadecvată intervenția președintelui țării în activitatea Companiei „Teleradio-Moldova”. Faptul că șeful statului își permite să dicteze (indiferent de formulă) este o dovadă indirectă a existenței cenzurii.
- Alegerile din 6 martie 2005 au constituit un nou examen pentru mass-media la capitolul corectitudine, echidistanță și imparțialitate. Mai multe ONG-uri acționând în numele „Coaliției-2005” au monitorizat comportamentul majorității posturilor de televiziune și radio, precum și al câtorva ziare. Concluzia de bază a fost că presa de stat și cea privată a fost deopotrivă părtinitoare în reflectarea campaniei electorale. Excepție au făcut doar câteva instituții media. Atât în presa de stat, cât și în cea privată a existat multă publicitate electorală mascată, nemarcată conform cerințelor Regulamentului privind reflectarea campaniei electorale în mass-media, aprobat de CEC. Pe durata campaniei s-a menținut tendința de avantajare a partidului de guvernământ și cea de defavorizare a opoziției la majoritatea posturilor de radio și TV, publice și

private, supuse monitorizării. Presa publică (de stat) a favorizat în mod evident partidul de guvernământ, ignorând sau prezentând doar în context negativ principalele partide și blocuri electorale de opoziție. Pe durata campaniei presa de stat s-a manifestat ca agent electoral al partidului de guvernământ. La rândul său, presa privată a dat preferință altor concurenți electorali decât partidul de guvernământ sau nu și-a manifestat simpatia pentru nici unul dintre concurenți.

- La 4 aprilie 2005, liderul Partidului Comuniștilor, Vladimir Voronin, a fost ales președinte al R. Moldova. Pe lângă deputații comuniști, el a fost susținut de legislatorii care fac parte din Partidul Popular Creștin-Democrat (PPCD), Partidul Democrat (PD) și Partidul Social-Liberal (PSL). Motivând decizia PPCD de a vota candidatura lui Vladimir Voronin pentru funcția de șef al statului, Iurie Roșca, liderul PPCD, a declarat că a înaintat o listă de propuneri și condiții care au fost acceptate de către acesta integral și fără rezerve. Din cele zece propuneri, patru se referă la problemele presei din Republica Moldova. PPCD solicita „adoptarea unei noi redacții a Legii cu privire la audiovizual în schimbul celei vechi adoptate în 1995 și formarea pe principii noi, democratice, a unui alt Consiliu Coodonator al Audiovizualului, liber de orice ingerințe de ordin politic sau administrativ ; „adoptarea unei noi Legi cu privire la posturile naționale de televiziune și radio, instituții care trebuie să devină cu adevărat publice, având o politică editorială independentă și angajați profesioniști, instituții care să promoveze dreptul la libera exprimare a ideilor și opiniilor, fără nici un fel de cenzură și amestec de ordin politic”; asigurarea transparenței actului guvernării, „operându-se modificări ale legislației în vigoare pentru transmiterea în direct la posturile naționale de televiziune și radio a ședințelor plenare ale Parlamentului și a ședințelor Guvernului, precum și publicarea pe paginile web ale Parlamentului și Guvernului a stenogramelor lucrărilor acestor instituții”. De asemenea, s-a solicitat Guvernului să înceteze editarea ziarelor guvernamentale „Moldova Suverană” și „Nezavisimaia Moldova”.
- Centrul Independent de Jurnalism, Centrul de Analiză și Investigații Sociologice, Politologice și Psihologice CIVIS, Asociația Presei Independente din Moldova și Organizația internațională Campania Globală pentru Libertatea de Exprimare “Articolul XIX” au continuat să monitorizeze comportamentul mass-media și în perioada 5 martie-5 aprilie 2005. Din rezultatele raportului, tragem concluzia că angajarea politică continuă să fie evidentă în comportamentul majorității organelor de presă monitorizate.
- Monitorizarea a continuat și în campania pentru alegerile anticipate ale primarului municipiului Chișinău. Au fost supuse monitorizării cinci posturi de televiziune („Moldova 1”, „Euro TV Chișinău”, „NIT”, „Pervâi kanal v Moldove”, „PRO TV”) și două de radio („Radio Moldova”, „Antena C”). În raportul final se menționează că în perioada 27 iunie-10 iulie, comportamentul instituțiilor media monitorizate a evoluat în direcția unei reflectări mai temperate și mai echilibrate a acțiunilor concurenților electorali, evitându-se, în general, favorizările deschise sau atacurile directe. Excepție a făcut postul „NIT”, care nu și-a camuflat preferințele electorale pentru candidatul PCRM. Restul posturilor fie au mimit corectitudinea, fie s-au menținut în mod disciplinat, riguros, pe o poziție echidistantă față de toți concurenții electorali. În prima categorie se încadrează „Moldova 1”, în cea de-a doua – postul privat PRO TV. „Moldova 1” și „Radio Moldova” și-au continuat politica editorială axată pe relatări triumfaliste, exclusiv pozitive privind acțiunile și rezultatele guvernării actuale, în special cele obținute de către Ministerul Finanțelor pe care îl conduce Zinaida Greceanăi, creând astfel un fundal informațional favorabil candidatului comunist. De notat că simpatiile ambelor posturi publice municipale – „Antena C” și „Euro TV” – au gravitat ușor, mai cu seamă în prima etapă, spre candidații de opoziție. Candidatul PCRM a fost vizat critic în unele știri difuzate de către posturile municipale, în special la revista presei, în cazul „Antenei C”. „Antena C” și „Euro TV” au pus pe post uneori și știri negative referitor la unii candidații de opoziție. După retragerea celor opt candidați, „Moldova 1”, „Radio Moldova”, „NIT” au susținut o campanie agresivă de agitație electorală, pentru a-i convinge pe alegători să se prezinte la scrutin. Uneori, însă, s-a depășit limita bunului-

simț, recurgându-se la procedee de speriere a electoratului, spunându-se că în lipsa unui primar ales chișinăuienii se vor confrunta cu o explozie a prețurilor. A fost, de fapt, o manipulare a auditoriului în avantajul candidatului comunist. Compania „Teleradio-Moldova” a fost de părere că rezultatele monitorizării nu sunt obiective și a acționat în judecată CIJ și CIVIS în baza art. 16 Cod Civil (apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale). CIJ consideră procesul intentat un joc politic și o formă de hărțuire. Judecarea procesului a continuat în 2006: la 13 februarie 2006 Curtea de Apel Economică a dat câștig de cauză Centrului Independent de Jurnalism.

Presa de stat și problematica deetatișării

- La 17 mai Consiliul municipal Chișinău a decis lichidarea Agenției de știri „INFO-Prim”. Directorul Agenției “INFO-Prim”, Valeriu Vasiliță, a declarat că decizia CM Chișinău poartă un caracter eminent politic și urmărește să elimine de pe piața informațională concurența mediilor de informare controlate de PCR și PPCD. Mai mulți lideri de opinie din domeniul mass-media au confirmat caracterul discriminatoriu al lichidării Agenției de știri „INFO-Prim”. După ce în august procesul de lichidare s-a finalizat, echipa agenției nu s-a destrămat, ci și-a continuat activitatea sub auspiciile Agenției Independente „INFO-Prim Neo”. La început, timp de o lună, agenția a fost găzduită de CIJ, iar ulterior, până la sfârșitul anului 2005, de către APEL.
- La scurt timp, Guvernul a anunțat lichidarea ziarului "Nezavisimaa Moldova", iar apoi a ziarului „Moldova Suverană”, hotărârile respective fiind adoptate la 1 iunie 2005 și, respectiv, 20 iunie 2005.
- La 26 iulie 2005, Asociația Presei Independente și Centrul Independent de Jurnalism au organizat, în premieră, o masă rotundă care a avut ca subiect deetatișarea presei locale. La finele dezbaterilor a fost adoptată o Rezoluție, semnată de 22 de persoane, în cea mai mare parte reprezentanți ai ziarelor locale independente. În rezoluție se menționează, printre altele: “După revenirea la raioane și reparația gazetelor raionale, editate de administrațiile publice locale la inițiativa președintelui V. Voronin, condițiile de funcționare a ziarelor regionale și locale independente s-au înrăutățit sub mai multe aspecte. Astfel, ele sunt nevoite să reziste nu numai concurenței neloiale, ci și presiunilor administrative și chiar hărțuirii din partea unor funcționari locali. Fiind subvenționate din bugetele publice locale, ziarele consiliilor raionale se vând la un preț mai mic decât cele private; în unele raioane, primăriile, instituțiile de stat, oficiile poștale au sarcina concretă de a abona ziarele editate de consiliile raionale, în timp ce ziarele independente întâmpină piedici în campaniile de abonare; distribuția publicității se face în favoarea ziarelor de stat. O asemenea situație nu este conformă cu standardele democratice în domeniul mass-media. Politica de subminare a presei independente locale contravine angajamentelor Republicii Moldova privind respectarea libertății mass-media și a libertății de exprimare. Referindu-se la subiectul ziarelor raionale, reprezentantul OSCE pentru libertatea presei, Miklós Haraszti, care a vizitat RM în octombrie 2004, a declarat: “Conceptul unei presei sprijinite din bani publici este incompatibil cu democrația avansată. Existența unei astfel de presei ar fi justificată cu o minimă condiție: numărul unor asemenea ziare nu trebuie să crească și nu trebuie să existe discriminare administrativă sau economică (publicitate) față de presa independentă. Nu e nevoie de a restabili așa-zisele “gazete raionale”, adică ziarele plătite de administrațiile locale”. (...) Planul de acțiuni UE-RM prevede, printre altele, „asigurarea unei relații transparente între autorități și instituțiile media în conformitate cu recomandările Consiliului European; ajutor financiar din partea statului pentru mass-media, acordat în baza criteriilor stricte și obiective aplicate egal pentru toate instituțiile media; elaborarea și implementarea unui cadru legal adecvat ce garantează libertatea expresiei și a mass-media, în conformitate cu standardele europene și în baza recomandărilor Consiliului European”. (...) În urma procesului de deetatișare, va avea de câștigat și statul, și

societatea, și jurnaliștii. Statul – fiindcă va scăpa de povara cheltuielilor pentru întreținerea ziarelor de stat. Societatea – fiindcă va beneficia din plin de unul dintre cele mai importante instrumente de control asupra puterii, de o presă de calitate, obiectivă și care poate exista doar în situația când în prim-plan sunt puse necesitățile și interesele cititorilor, nu ale autorităților sau formațiunii de guvernământ; jurnaliștii vor obține posibilitatea de a activa în condiții egale, civilizate, proprii unei societăți democratice, bazate pe economia de piață.” Menționăm că reprezentanții ziarelor finanțate de consiliile raionale nu au semnat rezoluția amintită în rândurile de mai sus.

Accesul la informație

- Am apreciat drept un exemplu de injustiție și de angajare politică decizia Curții Supreme de Justiție, care a dat câștig de cauză Parlamentului Republicii Moldova într-un proces intentat de publicația "TIMPUL". Ziarul acuza Legislativul de nerespectarea Legii privind accesul la informație. În mai 2004, ziarul "TIMPUL" a solicitat de la Legislativ stenogramele ședințelor parlamentare din toamna-iarna anului 2002. Administrația Parlamentului însă a refuzat să satisfacă solicitarea ziariștilor, motivând că regulamentul intern al instituției nu permite acest lucru.
- În același context, trebuie să remarcăm că pe parcursul anului menționat, ca și în anii precedenți, jurnaliștii atenționează opinia publică asupra problemelor cu care se confruntă în ceea ce privește accesul la informație: în primul rând, nu se respectă Legea privind accesul la informație, cererile solicitanților sunt ignorate sau nu sunt satisfăcute cu promptitudine; în al doilea rând, chiar atunci când jurnaliștii au curajul și forța de a ataca în instanță funcționarii care comit nereguli, obținând câștig de cauză, ei se confruntă cu problema neexecutării hotărârilor definitive. Pe parcursul anului 2005, Centrul de Investigatii Jurnalistice a denunțat multe cazuri de abuz, acuzând oficialitățile de nerespectare a Legii accesului la informație și neexecutare a hotărârilor judecătorești.
- Tot în 2005, societatea civilă a avut neplăcuta surpriză de a constata că organele de stat au elaborat în mare taină două proiecte de lege, a căror adoptare ar avea un impact distrugător asupra accesului la informația oficială de interes public. Este vorba despre proiectul Legii cu privire la secretul de stat și la secretul de serviciu, elaborat de Serviciul de Informații și Securitate, și despre proiectul Legii cu privire la informație, elaborat de Ministerul Dezvoltării Informaționale. Intenția guvernării a alertat în mod deosebit ONG-urile din domeniul mass-media din Moldova, dar și organizații internaționale, care au avizat negativ aceste proiecte, atenționând societatea asupra pericolelor iminente pe care le presupune adoptarea acestora. Ca răspuns la reacțiile prompte ale societății civile, Parlamentul a scos de pe ordinea de zi proiectele menționate. Totuși, la momentul actual, nu este clar: proiectele respective urmează să fie perfecționate sau la ele s-a renunțat definitiv?
- Două jurnaliste au semnalat cazuri de intimidare în exercitarea profesiei: Astfel, în timpul demolării unui edificiu (monument de istorie) de pe bulevardul Ștefan cel Mare și Sfânt din Chișinău, Raisa Lozinschi, reporter la „JURNAL de Chișinău”, a fost agresată verbal de niște indivizi care s-au prezentat drept angajați „de la Securitate”, fiind împiedicată să-și exercite meseria. (11 august) Un alt caz l-a semnalat Alina Radu, directorul „Ziarului de Gardă”, care a fost bruscată în chiar sediul Parlamentului, în momentul în care intenționa să intre în sala 300 a Legislativului, unde se desfășura conferința “Liberul acces la informație: legislație, practică, perspectivă”. Deoarece au întârziat cu circa zece minute, polițistul de serviciu de la etajul trei al Parlamentului a îngărdit accesul câtorva jurnaliști în sala 300 „până când spicherul Marian Lupu nu părăsește sala”. Respectivul polițist a deposedat-o pe Alina Radu de notițele pe care și le făcea în timp ce dialoga cu omul legii. În plus, polițistul a somat-o să părăsească sediul

Parlamentului. Martorii incidentului susțin că la conferința amintită întârziase și Valeria Șterbeț, președintele Curții Supreme de Justiție; aceștia însă polițistul nu i-a îngăduit accesul în sala amintită. Președintele Comisiei parlamentare pentru mijloace de informare în masă, Victor Stepaniuc, și-a cerut scuze în public de la Alina Radu pentru acest incident. (28 septembrie)

Concluzii

Tradițional, la începutul lunii mai s-au desfășurat Zilele libertății presei, cu această ocazie fiind puse în discuție numeroasele probleme cu care se confruntă „puterea a patra”. Astfel, într-un Memoriu semnat de 11 organizații neguvernamentale de media în care este analizată situația presei din R. Moldova, sunt descrise dificultățile cu care organele de presă se confruntă în activitatea lor, presiunile și abuzurile pe care le suportă acestea. Starea de lucruri descrisă în acest memoriu este una obiectivă: deși legislația prevede anumite garanții, în practică mass-media se zbat între presiuni politice și dificultăți economice. Același memoriu conține și câteva propuneri concrete pentru ameliorarea situației: revizuirea Legii privind instituția publică a audiovizualului și asigurarea independenței reale a companiilor publice de radio și tv; perfecționarea cadrului legislativ privind acordarea licențelor de emisie și a frecvențelor; depolitizarea CCA; crearea condițiilor pentru dezvoltarea audiovizualului autohton, a producției audiovizuale locale; modificarea Codului Civil astfel încât mărimea compensațiilor să fie proporțională cu prejudiciile provocate; implementarea Legii accesului la informație, garantarea executării deciziilor judecătorești în baza acestei legi. De asemenea, organizațiile semnatare ale memoriului se pronunță pentru următoarele măsuri economice, care ar crea condiții egale de activitate pentru presă: deetatizarea presei de stat naționale și locale; scutirea presei private de TVA; încurajarea investițiilor locale și internaționale pentru mass-media; oferirea de credite avantajoase presei private. În scopul protejării drepturilor economice și sociale ale jurnaliștilor, se impune crearea unui sindicat care să reprezinte interesele breslei. Sperăm că aceste deziderate vor constitui o realizare a anului 2006.

Elaborator: Olivia Pârțac, Serviciul Juridic CIJ